VYŠETŘOVÁNÍ OBVINĚNÍ ZE SEXUÁLNÍHO VYKOŘISŤOVÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ

SOUBOR NÁSTROJŮ PRO PARTNERY

UNHCR
The UN Refugee Agency

Obsah:

PŘEHLED

MODUL 1
ÚVOD

1.1 Přehled modulu
1.2 Definice
1.3 Jak určit jurisdikci pro vyšetřování SVZ
1.4 Užitečné zdroje

MODUL 2
ZÁSADY VYŠETŘOVÁNÍ SVZ

2.1 Přehled modulu
2.2 Kontrolní seznam týkající se přístupu zaměřeného na oběť
2.3 Kontrolní seznam týkající se základních zásad vyšetřování
2.4 Kontrolní seznam týkající se práv vyplývajících ze spravedlivého procesu
2.5 Kontrolní seznam týkající se zásad, práv a povinností

MODUL 3
METODIKA A MANAGEMENT PŘÍPADŮ

3.1 Přehled modulu
3.2 Co je správní vyšetřování?
3.3 Kontrolní seznam hlavních kroků vyšetřování
3.4 Jak napsat zprávu o vyšetřování?
3.5 M případů

MODUL 4
VEDENÍ VÝSLECHŮ

4.1 Přehled modulu
4.2 Koho je vhodné vyslechnout?
4.3 Práce s tlumočníkem
4.4 Kontrolní seznam formálních náležitostí výslechu
4.5 Jak výslech plánovat a připravit se na něj
4.6 Doporučení k vedení výslechu
4.7 Zranitelní vyslýchaní

MODUL 5
DŮKAZNÍ BŘEMENO A REPORTORTOVÁNÍ

5.1 Přehled modulu
5.2 Posouzení shromážděných důkazů
5.3 Právní aspekty
5.4 Jak vypracovat zprávu o vyšetřování

© Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky 2021

Přehled

Tento vzdělávací balíček, který se skládá z online e-learningového kurzu a sady zdrojů, je jedním z výstupů šetření IASC Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky v oblasti ochrany před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním a sexuálním obtěžováním (září 2019 – prosinec 2020) a úzce souvisí s jeho závazkem podporovat partnery a společně pracovat na posílení kapacit a odpovědnosti.

UNHCR spustilo tento projekt v reakci na konkrétní žádosti svých partnerů o podporu při posilování jejich dovednosti provádět kvalitní vyšetřování případů obvinění ze sexuálního vykořisťování a zneužívání. Vychází z běžně používaných zásad a standardů pro správní vyšetřování v rámci systému OSN a také z programu školení UNHCR pro partnery zaměřeného na vyšetřování. Je možné, že některé aspekty procesu bude nutné upravit tak, aby odrážely vnitřní zásady a postupy konkrétní organizace a místní zákony a předpisy. Aby bylo zajištěno, že obsah a podoba jsou uživatelsky přívětivé a odpovídají operativním potřebám partnerů, byly před dokončením balíčku provedeny konzultace v terénu s partnery z řad nevládních organizací a dalšími zúčastněnými stranami.

Vzdělávací balíček je primárně určen pro partnery OSN, kteří jej implementují a kteří v rámci své organizace přímo provádějí vyšetřování případů obvinění ze sexuálního a jiného zneužívání a vykořisťování. Může však být užitečný i pro další partnery, kteří se v humanitárním prostředí podílejí na různých funkcích Ochrany před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním (OSVZ, ang. PSEA), aby si rozšířili znalosti o procesu vyšetřování a platných standardech a zásadách. UNHCR uvítá zpětnou vazbu o užitečnosti tohoto vzdělávacího balíčku.

Interaktivní e-learningový kurz se skládá z pěti modulů, jeho absolvování zabere přibližně pět hodin a obsahuje testy, cvičení, případové studie a další zdroje. Doplňující sada zdrojů obsahuje všechny příslušné kontrolní seznamy, formuláře a šablony, které pomáhají odborníkům při jejich práci.

Vývoj vzdělávacího balíčku vedla Kancelář generálního inspektora UNHCR ve spolupráci s Globálním centrem pro vzdělávání a rozvoj, Úřadem hlavního koordinátora pro prevenci a reakci na sexuální vykořisťování a zneužívání a sexuální obtěžování a Oddělením pro zajištění implementace a řízení / Odborem strategického plánování a výsledků.

V textu se na mnoha místech vyskytují fráze, které používají mužský rod. K tomuto řešení bylo přistoupeno z důvodu zjednodušení překladu. Pokud se v textu vyskytne fráze v mužském rodě, rozumí se tímto nejen osoby, které se identifikují jako muži, ale osoby jakéhokoli pohlaví a genderové identity.

Modul 1: Úvod

1.1 Přehled modulu

První modul poskytuje úvod do základních pojmů sexuálního vykořisťování a zneužívání (SVZ) a vysvětluje, v rámci jaké jurisdikce se vyšetřování SVZ provádí. Po absolvování tohoto modulu budete schopni:

- Rozpoznat různé formy sexuálního zneužívání.
- Vyjmenovat klíčové dokumenty týkající se SVZ.
- Vysvětlit právní základ pro vyšetřování obvinění ze SVZ ve vaší organizaci.

1.2 Definice klíčové terminologie používané v e-learningovém programu

Kdo jsou jednotliví aktéři?

Stěžovatel je osoba, která organizaci upozorní na obvinění ze SVZ. Touto osobou může být osoba, která byla obětí SVZ, nebo jiná osoba, která si je vědoma protiprávního jednání.

Oběť je osoba, která je nebo byla sexuálně vykořisťována nebo zneužívána. V kontextu činností v humanitárním prostředí se obětí rozumí osoba, která tvrdí, že byla sexuálně vykořisťována nebo zneužívána humanitárními pracovníky nebo souvisejícím personálem.

Komentář: Různé definice pojmu „oběť" vyvolávají různé důsledky, proto je důležité používat je v kontextu. Termín „oběť" se často používá v právním a lékařském sektoru, zatímco v sektoru psychologické a sociální podpory se pro osobu, která zažila sexuální nebo genderově podmíněné násilí, obecně upřednostňuje termín „přeživší", protože implikuje sílu.

Co je sexuální vykořisťování?

Sexuální vykořisťování je zneužívání moci, důvěry nebo zranitelnosti k sexuálním účelům, včetně skutečného vykořisťování i pokusů o něj. Využití pozice humanitárního pracovníka k získání jakékoli sexuální služby je sexuální vykořisťování.

Co je sexuální zneužívání?

Sexuální zneužívání je (hrozící) fyzický zásah sexuální povahy, včetně skutečného zneužití i pokusu o něj. Týká se zneužívání násilím, ale také donucováním nebo za nerovných podmínek.

POZNÁMKA: Pachatel i oběť mohou být jakéhokoli pohlaví. Rovněž dochází k sexuálnímu zneužívání mezi muži. Přesto upozorňujeme, že velká většina nahlášených případů SVZ se týká situace, kdy pachatelem je muž a obětí žena.

Co je sexuální obtěžování?

Sexuální obtěžování je jakékoliv nežádoucí chování sexuální povahy, které lze důvodně očekávat nebo které může být vnímáno jako urážlivé nebo ponižující, pokud takové chování zasahuje do práce, je podmínkou zaměstnání nebo vytváří zastrašující, nepřátelské nebo urážlivé pracovní prostředí.

K sexuálnímu obtěžování může docházet na pracovišti nebo v souvislosti s prací. Pokud k sexuálnímu obtěžování dochází v humanitárním sektoru, znamená to, že pachatel i oběť jsou humanitárními pracovníky.

Ačkoli se obvykle jedná o vzorec chování, sexuální obtěžování může mít podobu jediného incidentu.

Při posuzování přiměřenosti očekávání nebo vnímání je třeba zohlednit pohled osoby, na kterou tohoto jednání cílí.

Pokud je obětí osoba, která je humanitární agenturou najata, aby se podílela na humanitární pomoci jako incentivní pracovník nebo dobrovolník, může být toto jednání kvalifikováno jako SVZ i jako sexuální obtěžování.

Modul 1: Úvod

POZNÁMKA: Toto školení se zabývá vyšetřováním sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání. Ačkoli sexuální obtěžování musí vyšetřovat i vaše organizace, tato vyšetřování nejsou součástí tohoto školení.

Co je genderově podmíněné násilí?

Genderově podmíněné násilí (GPN) je souhrnný pojem pro jakýkoli škodlivý čin, který je páchán proti vůli osoby a který je založen na společensky přisuzovaných genderových rozdílech. Zahrnuje činy, které způsobují fyzickou, sexuální nebo duševní újmu či utrpení, hrozby takovými činy, nátlak a jiné omezování svobody. K těmto činům může docházet na veřejnosti nebo v soukromí. Přestože je SVZ jednou z forem GPN, nedochází k němu vždy proti vůli oběti – některé činy s konsentem/souhlasem mohou spadat pod SVZ. Obětem SVZ by měla být poskytnuta právní, lékařská, psychosociální a jiná podpora prostřednictvím postupů a systému organizací pro řešení případů GPN.

POZNÁMKA: V rámci vyšetřování v organinizaci se vyšetřuje pouze SVZ a sexuální obtěžování, protože se týkají humanitárních pracovníků jako možných pachatelů. Jiné formy GPN se ve těchto vyšetřováních nevyšetřují. Tyto případy mohou být podle potřeby postoupeny ochranným a/nebo místním orgánům.

Pokud si někdy nebudete vědět rady s některými termíny a pojmy používanými v kurzu, určitě se podívejte do slovníčku pojmů.

1.3 Jak určit jurisdikci pro vyšetřování SVZ

Kdo má právo a povinnost vyšetřovat obvinění ze sexuálního vykořisťování a zneužívání?

Policie a státní zastupitelství mají pravomoc vyšetřovat činy, které jsou podle trestního práva ve vaší oblasti trestným činem.

Vaše organizace má pravomoc vyšetřovat činy, které údajně spáchali zaměstnanci, i když se podle trestního práva ve vaší oblasti nejedná o trestný čin. Pokud to místní zákony nezakazují, má vaše organizace právo a povinnost vyšetřovat své zaměstnance z důvodu svých smluvních závazků vůči OSN.

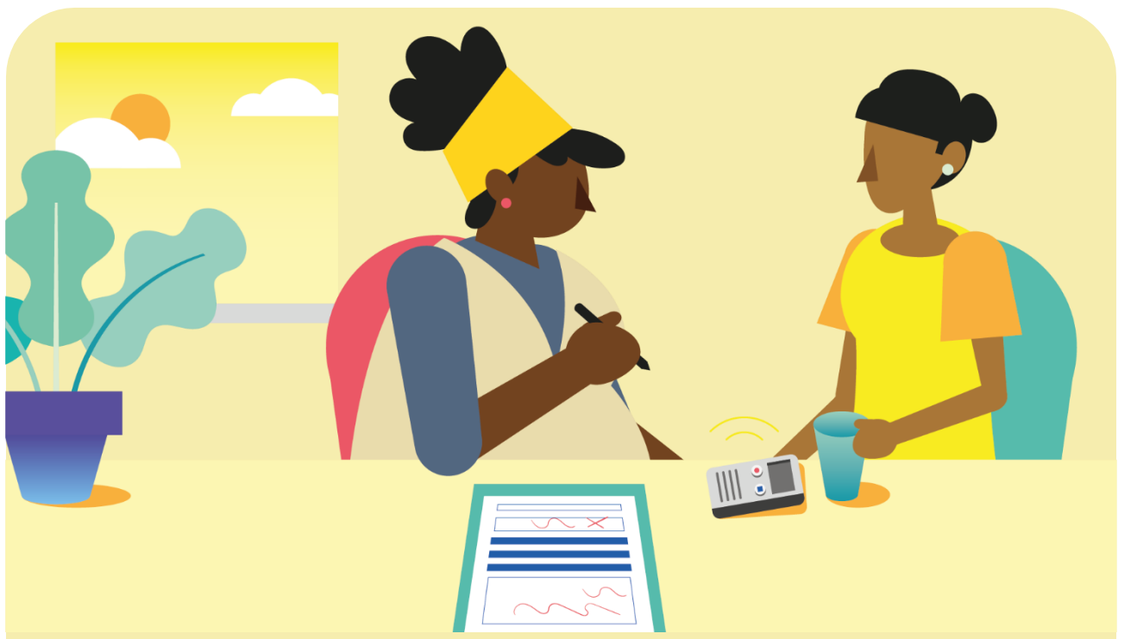

OSN se zavazuje k nulové toleranci SVZ ve všech provozech OSN. Jako implementační partner OSN máte s OSN uzavřenou smlouvu: dohodu o partnerství. Tato smlouva zavazuje vaši organizaci k prevenci SVZ a k vyšetřování obvinění ze SVZ vůči vašim zaměstnancům.

Vaše organizace musí své zaměstnance informovat o tom, co je považováno za zakázané chování. Kodex chování popisuje dohodnuté etické hodnoty, normy a zásady organizace.

Vaši zaměstnanci podepíší Kodex chování, čímž potvrdí, že chápou a zavazují se k nulové toleranci sexuálního zneužívání ze strany organizace.

1.4 Užitečné zdroje

Bulletin generálního tajemníka OSN o zvláštních opatřeních na ochranu před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním (ST/SGB/2003/13).

Slovník OSN o sexuálním vykořisťování a zneužívání, druhé vydání, 2017.

Pravidla UNHCR/HCP/2020/04 ohledně přístupu zaměřeného na oběti v reakci UNHCR na sexuální zneužívání (sexuální vykořisťování a zneužívání a sexuální obtěžování) ze dne 30. listopadu 2020.

Protokol Organizace spojených národů o obviněních ze sexuálního vykořisťování a zneužívání, do kterých jsou zapojeni implementační partneři

Modul 2:
Zásady vyšetřování sexuálního vykořisťování a zneužívání (SVZ)

2.1 Přehled modulu

Po absolvování tohoto modulu budete schopni:

- uplatňovat přístup zaměřený na oběť;
- definovat pojem „spravedlivý proces";
- vyjmenovat základní normy vyšetřování;
- vyjmenovat práva stěžovatelů, svědků a subjektu vyšetřování (údajného pachatele);
- vyjmenovat hlavní povinnosti vyšetřovatele.

2.2 Kontrolní seznam týkající se přístupu k vyšetřování zaměřeného na oběť

Při vyšetřování obvinění ze SVZ by měl vyšetřovatel používat tzv. „přístup zaměřený na oběť". Je odpovědností vyšetřovatele zajistit, aby zásady přístupu zaměřeného na oběť mohly být naplněny. Některé aspekty, jako je například poskytování pomoci oběti, však nebude provádět přímo vyšetřovatel.

Duševní a fyzická pohoda, ochrana a bezpečnost na prvním místě

- Pomoc poskytovaná obětem se řídí zásadou „neublížit" a je poskytována způsobem, který usiluje o zachování jejich práv, důstojnosti a duševní a fyzické pohody. To může znamenat zavedení bezpečnostních opatření na ochranu před pomstou, reviktimizací a traumatizací.

- Vyšetřovatel průběžně posuzuje, zda kroky učiněné během vyšetřování mohou ohrozit bezpečnost oběti.

- Oběti si mohou k výslechům a jednáním přivést osobu, která není zaměstnancem, aby jim byla morální oporou; totožnost této osoby je však třeba předem ověřit. Nemůže se jednat o korunního svědka případu. Podporující osoba nesmí zasahovat do průběhu výslechu.

Pomoc a ochrana

- Obětem SVZ je poskytována pomoc a podpora bez ohledu na to, zda oběť iniciuje vyšetřování nebo s ním spolupracuje.

- Naléhavé potřeby ochrany by měly být předány příslušnému pracovníkovi pro ochranu nebo jiným odpovědným pracovníkům: zprostředkujte oběti kontakt s kontaktním místem či osobou pro OSVZ (ang. PSEA) .

Respektovat

Vyšetřovatel by neměl odsuzovat a měl by pomoci zúčastněným osobám vyhnout se stigmatizaci a opětovnému traumatizování.

Nediskriminovat

Vyšetřovatel by se neměl dopouštět diskriminace na základě rasy, barvy pleti, sexuální orientace, genderové identity, jazyka, náboženství, politických či jiných názorů, národnostního nebo sociálního původu, majetku, narození, zdravotního či jiného stavu nebo jiných charakteristik.

Informovat

Postupy, požadavky na souhlas, další kroky a možné důsledky musí být oběti vysvětleny co nejdříve. Je-li to relevantní, vysvětlete předem, proč určité informace oběti nemohou být sděleny.

Oběti musí být co nejdříve vysvětleny požadavky na spravedlivý proces a práva údajného pachatele (subjektu), což oběti umožní pochopit, jak se jí vyšetřování může dotknout.

Vyšetřovatel by navíc měl oběti nabídnout, že ji o všem vyrozumí dříve, než bude subjekt informován/vyšetřován.

Oběť průběžně informujte o výsledku případu.

Důvěrnost

Informace o obvinění a vyšetřování mohou být ostatním sděleny pouze v nezbytně nutných případech.

Vyšetřovatel musí oběti při nejbližší příležitosti vysvětlit pojem, rozsah a meze důvěrnosti, konkrétně musí oběť vědět, že subjekt bude o obvinění vyrozuměn a vyslechnut. To často znamená, že se subjekt dozví identitu oběti.

Informovaný souhlas

Po úplném a transparentním vysvětlení postupu a možných důsledků požádá vyšetřovatel oběť o výslovný písemný souhlas s vyšetřováním.

V případě, že je souhlas odmítnut/odvolán, vyšetřovatel situaci posoudí, rozhodne, zda má být vyšetřování ukončeno, nebo zda má pokračovat, a situaci zaznamená.

Souhlas je vyžadován ve fázi příjmu a/nebo ve fázi vyšetřování. Více informací o těchto fázích najdete v modulu 3.

Odvolání souhlasu

Pokud oběť v průběhu vyšetřování odvolá svůj souhlas, vyšetřovatel obvykle musí vyšetřování ukončit. V závislosti na situaci však mohou existovat výjimky. Pokud je například oběť bezpečně přesídlena do jiné země a existuje dostatek důkazů i bez její účasti, může vyšetřování pokračovat.

2.3 Kontrolní seznam základních standardů vyšetřování

Kromě přístupu zaměřeného na oběť existují i další základní standardy, které je třeba při vyšetřování dodržovat:

Standard 1: Důvěrnost

Důvěrnost neznamená anonymitu.

Obecně platí, že vyšetřovatel musí zachovávat důvěrnost informací o vyšetřování a totožnosti zúčastněných osob, aby byla zajištěna integrita vyšetřování a soukromí účastníků vyšetřování. Některé informace o vyšetřování mohou být sdíleny na základě potřeby vědět (zásada „need-to-know"):

- kvůli legitimnímu účelu vyšetřování;
- kvůli bezpečnosti nebo duševní a fyzické pohodě dotčených stran (např. případy zahrnující riziko odvety);
- aby byla dodržena práva vyplývajících ze spravedlivého procesu;
- aby byla oběť informována o procesu;
- aby oddělení lidských zdrojů mohlo přijmout příslušná opatření.

Standard 2: Nestrannost/objektivita

Ke střetu zájmů dochází, pokud osobní zájmy zaměstnance narušují plnění jeho služebních povinností a odpovědnosti nebo integritu, nezávislost a nestrannost, které jsou vyžadovány jeho postavením ve dané organizacizaci. To se může stát i vyšetřovateli – například pokud je vyšetřovatel přítelem vyšetřovaného subjektu.

Vyšetřovatelé musí jakýkoli skutečný nebo domnělý střet zájmů oznámit svému nadřízenému a z vyšetřování odstoupit.

Existence stanovených postupů a pravidel pro vedení vyšetřování zvyšuje nestrannost, profesionalitu a je transparentnější. Proto je důležité vypracovat pokyny k postupu vyšetřování, které je třeba dodržovat.

Jako vyšetřovatel se při vyšetřování nesmíte stavět na žádnou stranu. Musíte vyvodit důvodné závěry na základě důkazů získaných během vyšetřování.

Standard 3: Spravedlivý proces / presumpce neviny

Spravedlivý proces: Soubor práv subjektu a oběti během vyšetřování.

Presumpce neviny: Právní zásada, podle níž je člověk považován za nevinného, dokud není prokázán opak.

Vyšetřování je procesem zjišťování skutečností. Vyšetřovatel by neměl subjekt obviňovat, ale měl by se zaměřit na zjišťování faktů. Teprve v disciplinární fázi – po skončení vyšetřování – je subjekt obviněn z přečinu. Během fáze vyšetřování je důležité, aby vyšetřovatel respektoval presumpci neviny a pouze zjišťoval, zda jsou obvinění podložena důkazy.

Standard 4: Nezávislost/nevměšování se

Nezávislost vyšetřovacího týmu na ostatních odděleních organizace a na externích stranách umožňuje vyšetřovateli vést vyšetřování spravedlivě a nestranně.

Standard 5: Kompetence a integrita

Vyšetřování musí provádět kvalifikovaný vyšetřovatel, který musí oznámit jakýkoli domnělý nebo skutečný střet zájmů.

Standard 6: Zjištění založená na faktech a související analýze/odůvodněných závěrech

Zjištění z vyšetřování musí být podloženy důkazy. Například tři svědci mohou poskytnout podobné věrohodné výpovědi, zatímco jiný svědek poskytne odlišnou výpověď. Ve zprávě byste měli tato rozdílná svědectví posoudit.

- Jaká je věrohodnost jednotlivých důkazů? Pozor: Nehodnotíte svědka jako osobu, ale jeho výpověď.
- Co jste udělali pro ověření různých předložených důkazů?
- Máte nějaké další podpůrné důkazy z jiných zdrojů?

U zjištění může vyšetřovatel vyvozovat přiměřené důsledky, aby dospěl k závěru, nemůže však spekulovat ani si vytvářet domněnky.

2.4 Kontrolní seznam týkající

Vyšetřovací proces musí být v souladu se zásadami nestrannosti a přirozené spravedlnosti. Subjekt vyšetřování má právo na procesní spravedlnost, známé také jako právo na spravedlivý proces.

Právo na spravedlivý proces 1: Právo na spravedlivé oznámení

Subjekt vyšetřování by měl obdržet „oznámení o zahájení vyšetřování subjektu“: Mělo by mu/jí být oznámeno, nejlépe e-mailem nebo písemně, že je předmětem vyšetřování a že bude vyslechnut.

O obvinění by měl být informován obecně (bez podrobností/jmen). Je třeba, aby tyto informace obdržel alespoň 24 hodin před výslechem, ne však dříve, než budou shromážděny všechny ostatní důkazy a vyslechnuta oběť a svědci.

Oznámení o vyšetřování by mělo obsahovat následující informace:

1. Pravomoc provádět vyšetřování.
2. Údajný přečin (stručný popis obvinění).
3. Základní informace o procesu vyšetřování.
4. Práva vyplývající ze spravedlivého procesu.
5. Povinnost spolupracovat.
6. Jméno vyšetřovatele.
7. Důvěrnost.
8. Výslech.
9. Možnost přivést si na výslech osobu, která bude morální oporou.
10. Jazyk výslechu a právo požádat o tlumočníka.
11. Právo obviněného předložit důkazy.
12. Další důležité informace.

Právo na spravedlivý proces 2: Právo znát povahu obvinění

Oznámení o vyšetřování subjektu se podává s cílem zajistit, aby byl subjekt vyšetřování dostatečně obeznámen s povahou vyšetřovaných obvinění a mohl se připravit na výslech a předložit svou verzi událostí. Podrobnosti o obvinění by však neměly být sděleny před výslechem.

Právo na spravedlivý proces 3: Právo poskytnout důkazy a vlastní výpověď o událostech

Subjekt má právo poskytnout důkazy a má možnost uvést jména a kontaktní údaje osob, které mohou mít relevantní informace o vyšetřované záležitosti. Pokud subjekt vyšetřování uvede možné svědky, kteří by mohli potvrdit jeho verzi událostí, měl by vyšetřovatel vyvinout přiměřené úsilí, aby tyto svědky vyslechl.

Je však třeba vyslechnout pouze relevantní svědky: Pokud subjekt navrhne „ svědka dobré pověsti" bez zjevných informací o konkrétních obviněních, může vyšetřovatel na základě posouzení dojít k závěru, že tento svědek není relevantní.

Právo na spravedlivý proces 4: Právo vyjádřit se k důkazům

Vyšetřovatel poskytne subjektu možnost vyjádřit se ke všem dosud získaným relevantním důkazům. Pokud je důkazním materiálem dokument nebo fotografie, měl by je vyšetřovatel ukázat subjektu, aby získal jeho reakci nebo mu dal možnost se k nim vyjádřit.

Právo na spravedlivý proces 5: Právo na nahlédnutí do písemného záznamu

Subjekt má právo nahlédnout do písemného záznamu o svém výslechu a v případě potřeby provést opravy. To je příležitost opravit nepřesnosti v záznamu o výslechu na základě toho, co bylo během výslechu skutečně řečeno. Nejedná se o příležitost přehodnotit nebo změnit odpovědi poskytnuté při výslechu. Zvukový záznam je hlavním důkazem výslechu.

Právo na spravedlivý proces 6: Další práva, která mohou vzniknout v určitém kontextu

Další práva mohou být nezbytná k tomu, aby se subjekt mohl bránit, např. přístup k tlumočníkovi.

2.5 Kontrolní seznam týkající se klíčových zásad, práv a povinností

Shrňme si nejdůležitější zásady vyšetřování a nejdůležitější práva a povinnosti stran zapojených do vyšetřování:

Presumpce neviny

Během vyšetřování je humanitární pracovník, který se dopustil pochybení, považován za nevinného, dokud se neprokáže opak.

Nestrannost

- Se všemi zaměstnanci se zachází stejně. Vyšetřovatelé jsou nezaujatí a nepodjatí (neexistuje střet zájmů).
- Vyšetřování probíhá bez zásahů třetích stran, včetně vedení.
- Vyšetřování se provádí podle stanovených postupů.

Spravedlnost

- Rovnováha mezi právy subjektu a zjišťováním skutečností.
- Poskytnutí subjektu příležitosti předložit svou verzi událostí.

Důvěrnost

- Vyšetřovací činnosti budou prováděny důvěrným způsobem (ne anonymně).
- Informace shromážděné během vyšetřování jsou zveřejňovány pouze v případě, že je to nezbytně nutné z legitimních důvodů.

Práva obětí/svědků

- Profesionální/nestranné/důkladné vyšetřování bez zbytečných průtahů.
- Důvěrnost při provádění vyšetřování. Vysvětlení postupu.
- Ochrana před odplatou (zásady pro oznamovatele).
- Neprozrazení totožnosti stěžovatele. Opatření na ochranu před
- bezpečnostními riziky.
- Doprovod při výslechu (pouze pro oběti). Asistence
- tlumočníka.
- Seznámení se se svým záznamem o výslechu.

Modul 2: Zásady vyšetřování sexuálního vykořisťování a zneužívání (SVZ)

Práva vyšetřovaného

- Presumpce neviny v průběhu vyšetřování.
- Profesionální/nestranné/důkladné vyšetřování bez zbytečných průtahů.
- Důvěrnost při provádění vyšetřování. Vysvětlení postupu.
- Příležitost vysvětlit své chování, navrhnout vhodné svědky a předložit relevantní informace.
- Naplánování výslechu na přiměřené místo a čas.
- Doprovod při výslechu za účelem morální podpory (bez právního zastoupení).
- Asistence tlumočníka.
- Možnost nahlížení do záznamu o výslechu.
- Možnost vyjádřit se ke skutkovým zjištěním vyšetřování a předložit další důkazy.

Povinnosti vyšetřovatele

- Provádět objektivní, nestranné a spravedlivé vyšetřování.
- Zachovat nestrannost při vyšetřování.
- Oznámit a řešit skutečné/domnělé střety zájmů.
- Zachovávat mlčenlivost (zásada „need-to-know“).
- Shromažďovat důkazy (usvědčující/vyvracející).
- Vyvážit práva subjektu a zároveň ochranu obětí (v případě vážných rizik přijmout opatření).
- Vyvozovat pouze přiměřené závěry.
- Činit závěry podložené výsledky vyšetřování.

Modul 3:
Metodika a management případů

3.1 Přehled modulu

Po absolvování tohoto modulu budete schopni:

- vyjmenovat pět fází správního disciplinárního řízení;
- charakterizovat tři fáze vyšetřování: přijetí stížnosti, vyšetřování a uzavření;
- vyjmenovat kroky fáze vyšetřování;
- rozlišovat mezi přímými a nepřímými důkazy;
- definovat pojmy: usvědčující; zprošťující; vnitřní soulad; vnější soulad;
- vyjmenovat zásady managementu případů.

3.2 Co je správní vyšetřování?

Účelem správních vyšetřování je prošetřit obvinění z přečinu zaměstnanců organizace. Cílem je shromáždit fakta a relevantní důkazy na podporu nebo vyvrácení obvinění. Vyšetřovateli jsou zaměstnanci nevládní organizace nebo smluvní partneři provádějící správní vyšetřování.

Jaký je rozdíl mezi správním a trestním vyšetřováním?

	Správní vyšetřování	Trestní vyšetřování
Příslušné předpisy	Vyšetřuje jednání zakázané vaší organizací nebo vaším smluvním partnerem (OSN) - nikoliv nutně nezákonné jednání.	Vyšetřuje trestné jednání zakázané platným trestním zákoníkem nebo jinými zákony dané země.
Důkazní standard	Nižší důkazní standard (rovnováha pravděpodobnosti).	Vyšší důkazní standard (nade vší pochybnost).
Sankce	Trestem může být pouze správní sankce: propuštění, napomenutí, občanskoprávní pokuta, přeřazení na nižší pozici.	Trestem může být vězení / odsouzení k trestu odnětí svobody, nebo v některých zemích dokonce trest smrti.
Výslechy	Výslechy nemají charakter obžalování.	Výslechy mohou být konfrontační.
Postupy a práva	Postup vyšetřování a práva vyplývající ze spravedlivého procesu podle pravidel vaší organizace a platného pracovního práva dané země. Žádný přístup k právnímu zastoupení ve fázi zjišťování skutečností (přístup k právnímu zástupci je možný).	Postup vyšetřování a práva obviněného podle trestního řádu. Přístup k právnímu zastoupení od začátku procesu.
	Povinnost spolupracovat.	Právo nevypovídat.
Presumpce neviny	Ano	Ano
Typ důkazu	Obžalovací a zprošťovací.	Obžalovací a zprošťovací.

3.3 Jak postupovat po obdržení obvinění ze SVZ

Proces vyšetřování má pět kroků: přijetí stížnosti, vyšetřování, zpráva, právní přezkum a správní disciplinární opatření. Úloha vyšetřovatele je omezena na první tři kroky: přijetí stížnosti, vyšetřování a zpráva.

Každá organizace by měla mít zavedené mechanismy usnadňující důvěrné přijímání stížností SVZ. Zde je uvedeno několik možností:

- Určená a vyškolená kontaktní místa pro OSVZ, (ang.PSEA) v
- organizaci. Kontaktní místa OSVZ (ang. PSEA) pro uprchlíky / hostitelské komunity vyškolená v oblasti identifikace a postupování stížností.
- Ochranná asistenční místa.
- Specializované poradenské služby v oblasti GPN.
- Schránky na podněty pro všechny typy stížností a návrhů. E-
- mailová adresa pro stížnosti.
- Telefonní čísla horké linky.

Krok 1 Uznání stížnosti

- Oznámení o možném přečinu by měla být zaznamenána v důvěrné databázi. Pokud vaše organizace nemá databázový software, může k tomuto účelu posloužit i zaheslovaný list v aplikaci Excel. Každé hlášení o přečinu by mělo dostat číslo případu.

- Každá stížnost by měla být uznána. Pokud je přečin nahlášen ústně, jeho uznání proběhne obvykle ve stejný okamžik také ústně. Pokud je to možné, měla by být stížnost uznána také písemně a následně zdokumentována, například v e-mailu s potvrzením:

Vaše stížnost byla přijata Službou pro vyšetřování nevládních organizací a zaevidována pod číslem případu 2020-123.

Služba pro vyšetřování nevládních organizací informace prověřuje a může Vás kontaktovat, pokud bude vyžadovat další informace.
Nepodnikejte žádné vyšetřovací kroky, pokud Vás o to Služba pro vyšetřování nevládních organizací výslovně nepožádá.

Pokud již máte k dispozici důkazy (např. záznamy nebo dokumenty), zašlete je prosím e-mailem. V předmětu e-mailu uveďte číslo případu.

POZNÁMKA: Pokud se zdá, že je nutné přijmout naléhavá opatření na ochranu oběti, měli byste o tom důvěrně informovat příslušné kolegy ve vaší organizaci nebo partnerské organizaci, kteří jsou schopni taková ochranná opatření poskytnout.

Krok 2 Nahlášení obvinění OSN

Vaše organizace musí informovat partnerskou agenturu OSN o každém obdrženém obvinění ze SVZ, které se týká realizace jejích projektů nebo programů. Každou stížnost týkající se SVZ byste proto měli co nejdříve sdělit agentuře OSN, se kterou máte uzavřenou partnerskou dohodu. Během vyšetřování byste měli svou partnerskou agenturu OSN průběžně informovat.

Krok 3 Úvodní posouzení

Všechna oznámení o možném přečinu procházejí úvodním posouzením, které určí, zda je vyšetřování oprávněné. Úvodní posouzení zahrnuje:

- (a) určení, zda by údajné skutečnosti, pokud by se prokázaly jako pravdivé, představovaly přečin;
- (b) zjištění, zda existuje přiměřená pravděpodobnost, že by vyšetřování mohlo odhalit dostatečné důkazy k prokázání nebo vyvrácení obvinění.

Obvinění ze SVZ by měla být obecně vždy důkladně prošetřena. Ve výjimečných případech nemusí být možné zahájit vyšetřování, pokud:

- (a) existují přesvědčivé objektivní důkazy, že stížnost je nepravdivá a k žádnému přečinu nedošlo,
- (b) doba, která uplynula od údajného přečinu, znemožňuje ověření incidentu,
- (c) je stížnost příliš vágní na to, aby bylo možné ji prošetřit, a není možné kontaktovat stěžovatele za účelem objasnění,
- (d) se zdá, že je nemožné zjistit spolehlivé informace o incidentu, protože nejsou k dispozici žádní svědci ani jiné možné důkazy,
- (e) je bezpečnost oběti vážně ohrožena a není možné ji ochránit,
- (f) oběť odmítá udělit souhlas se všemi možnými vyšetřovacími kroky a nepřeje si, aby byla přijata jakákoli opatření.

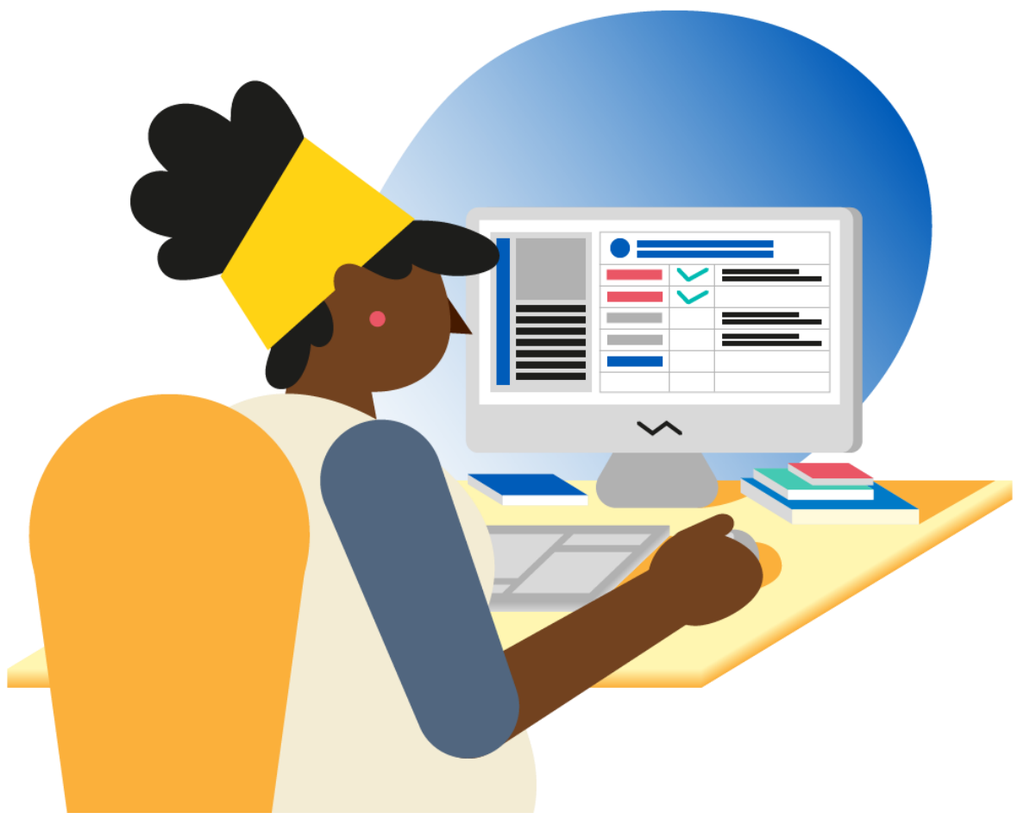

Krok 4 Závěr úvodního posouzení

Úvodní posouzení má čtyři možné závěry:

Varianta 1: je zahájeno vyšetřování. Je-li to vhodné, můžete stěžovatele informovat o rozhodnutí zahájit vyšetřování. V takovém případě byste mu měli připomenout, aby dodržoval důvěrnost. Nesmí o šetření informovat nikoho dalšího, jinak by to mohlo ohrozit vyšetřování.

Varianta 2: případ je předán k šetření jiné organizaci. K tomu dochází v případě, že z úvodního posouzení vyplyne, že přečin je možný, ale za chování údajného pachatele je odpovědná jiná organizace, a proto musí případ vyšetřit.

Varianta 3: případ je postoupen jinému týmu v rámci vaší organizace. To může být řešením, pokud údajné chování nepředstavuje přečin nebo pokud není možné vyšetřování, aniž by byla oběť vystavena vážnému riziku. Oběť však může stále potřebovat pomoc dalších příslušných kolegů.

Varianta 4: případ se uzavře a nezahájí se žádné vyšetřování. Tato varianta je v případech SVZ vzácná a je možná pouze za výjimečných okolností, např. když se zdá, že není možné zjistit informace o údajném incidentu, nebo když oběť odmítne udělit souhlas se všemi možnými vyšetřovacími kroky, ať už s její účastí, nebo bez ní.

3.4 Proces správního vyšetřování

Krok 1 Plánování

Ve fázi vyšetřování je vaším prvotním úkolem připravit pracovní plán vyšetřování. Co by v něm mělo být obsaženo?

A) Definujte obvinění:

Popište údajný nebo podezřelý incident SVZ. Kdy k němu údajně došlo a kdo se na něm podílel? Kdy a jak byl nahlášen? Kdy bylo zahájeno vyšetřování? NEUVÁDĚJTE, kdo stížnost nahlásil. Tuto osobu můžete uvést jako svědka, ale nikdy byste neměli prozradit, kdo byl původním zdrojem stížnosti (stěžovatelem).

B) Definujte platné právní normy:

Určete pravidla, předpisy a normy chování, které mohly být údajným pochybením porušeny. Uveďte také právní normy, které se vztahují na disciplinární řízení ve vašem kontextu. To vám pomůže nasměrovat vaše vyšetřování.

C) Určete subjekt vyšetřování:

Toto je údajný pachatel. Shromážděte všechny dostupné informace o smluvním postavení subjektu, jeho pracovní náplni, pracovní historii a případných předchozích stížnostech na tuto osobu.

D) Nastiňte kroky, které je třeba při vyšetřování podniknout:

Určete svědky, které je třeba vyslechnout, dokumenty, které je třeba získat, a elektronické důkazy, které je třeba shromáždit. Všimněte si také časové osy: Jak dlouho budou tyto kroky trvat? Stanovte si termíny pro jednotlivé kroky, abyste zajistili včasné dokončení vyšetřování.

E) Zhodnoťte rizika pro všechny zúčastněné osoby.

V případě potřeby přijměte opatření k minimalizaci rizik.

Krok 2 Shromažďování důkazů

Klíčovým krokem při každém zjišťování skutečností je shromáždění všech relevantních informací. Informace jsou považovány za relevantní, pokud dokládají nebo vyvracejí vyšetřované obvinění.

V případě obvinění SVZ je třeba nejprve zjistit základní fakta:

- jména a kontaktní údaje obětí, svědků a subjektu;
- čas a místo incidentu; případné
- důkazy o fyzickém ublížení.

Rovněž je třeba zjistit, zda je třeba přijmout ochranná opatření pro oběť. Obvykle lze tyto informace získat během rozhovoru s obětí nebo stěžovatelem. Tento rozhovor ještě není formálním vyšetřovacím výslechem!

Existují různé druhy důkazů. Všechny druhy důkazů mají společné to, že směřují k prokázání podstatné skutečnosti.

Různé druhy důkazů

Svědecké výpovědi: Při vyšetřování SVZ se důležité důkazy často získávají výslechem svědků, oběti (obětí) a subjektu (subjektů).

Modul 4 tohoto kurzu se bude podrobně zabývat vyšetřovacími výslechy.

Dokumenty: Tento typ důkazů se obvykle uchovává v papírové nebo elektronické podobě.

Příklady:

- Dopisy/e-maily.
- Cestovní výkazy/účtenky.
- Záznamy o používání vozidla.
- Lékařská potvrzení/účtenky.
- Bankovní/finanční záznamy.
- Účty za telefon.

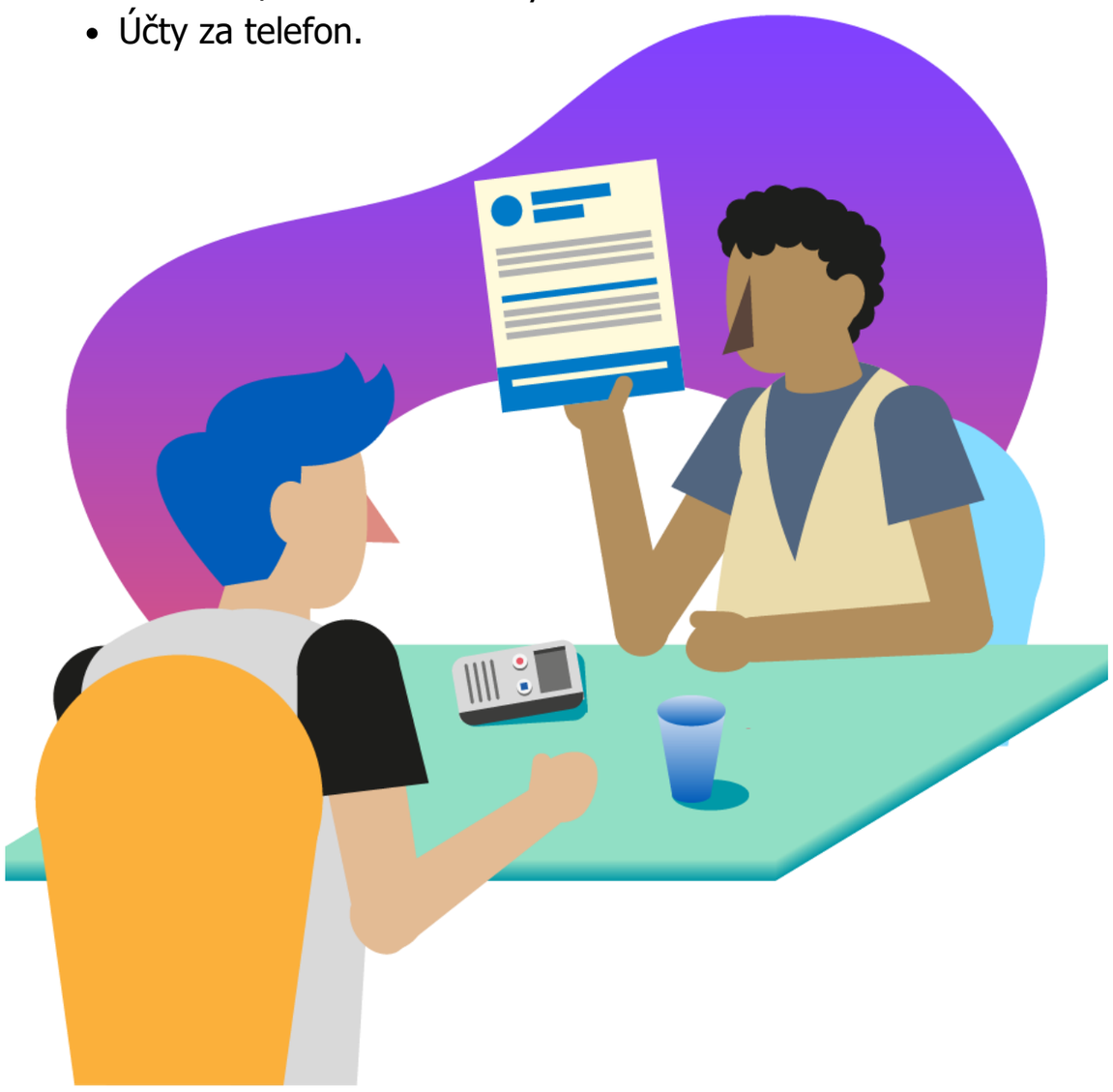

Elektronické: Elektronické důkazy, jako jsou textové zprávy, výpisy telefonních hovorů a digitální fotografie, lze je získat z kancelářských počítačů, služebních mobilních telefonů a dalších elektronických zařízení. Vyšetřovatel je oprávněn zabavit elektronická zařízení, která patří organizaci. Osobní zařízení, jako jsou soukromé mobilní telefony, lze zabavit a analyzovat pouze s písemným souhlasem vlastníka.

Fyzické: Fyzické důkazy zahrnují všechny hmatatelné předměty, jako je oblečení, vybavení a další předměty. Vyšetřovatel by měl vyplnit a podepsat formulář o úschově, aby vysvětlil, jak byl důkazní materiál zajištěn a uložen. Fyzické důkazy musí být uloženy na bezpečném místě, ke kterému nemají přístup jiné osoby, a musí být vráceny vlastníkovi, jakmile již nejsou pro účely vyšetřování potřebné.

Forenzní: Některé forenzní důkazy (např. lékařské forenzní důkazy, jako DNA, otisky prstů) obvykle vyžadují vědeckou a/nebo znaleckou analýzu.

POZNÁMKA: Zpracování důkazů („chain of custody") je dokumentace nebo kontrolní stopa chronologického přístupu k důkazům, která ukazuje čas, datum a místo zajištění, úschovy, kontroly, přenosu, analýzy a likvidace fyzických nebo elektronických důkazů. Používá se k potvrzení původu a integrity důkazů od okamžiku jejich objevení, shromáždění a ochrany až do doby, kdy jsou potřebné jako důkaz a/nebo jsou vráceny.

Důkazy lze rozdělit do dvou hlavních kategorií:

Přímý důkaz výslovně potvrzuje existenci skutečnosti.

Nepřímý důkaz podporuje závěr o určité skutečnosti.

Krok 3 Provedení analýzy

Ve fázi „analýza" zvážíte a vyhodnotíte všechny shromážděné informace. To zahrnuje všechny usvědčující důkazy, které naznačují, že se subjekt dopustil přečinu, a všechny zprošťující důkazy, které naznačují, že se subjekt přečinu nedopustil. Posoudíte věrohodnost všech výpovědí při výslechu a zanalyzujete soulad všech důkazů.

Jak posoudit věrohodnost důkazů?

Při analýze věrohodnosti svědeckých výpovědí se nejprve zaměříte na to, zda je výpověď při výslechu vnitřně konzistentní.

- Je příběh věrohodný? Je objektivně možné, že se sled událostí odehrál tak, jak je popsán?
- Je příběh konzistentní? Existují v samotné výpovědi rozpory nebo logické trhliny?
- Je příběh dostatečně podrobný, aby působil věrohodně?

POZNÁMKA: Pouhá mezera v paměti nemusí nutně znamenat, že příběh není konzistentní. Oběti traumatických událostí mohou mít často útržkovitou paměť. To jim však neubírá na věrohodnosti. Pokud však osoba nejprve prezentuje jednu verzi událostí a později tvrdí verzi jinou, může to být známkou nepravdivosti.

Pokud je výpověď z výslechu vnitřně konzistentní, podíváte se na její vnější ucelenost:

1. Je výpověď potvrzena nebo vyvrácena jinými výpověďmi?
2. Je výpověď potvrzena nebo vyvrácena jinými druhy důkazů?
   Poznámka: Pokud máte několik protichůdných výpovědí nebo několik protichůdných důkazů, budete muset určit, který důkaz je nejpřesvědčivější.

Krok 4 Zpráva o vyšetřování

Závěrem je zpráva o vyšetřování. Jsou v ní uvedeny všechny skutečnosti zjištěné během vyšetřování, vaše analýza těchto skutečností a závěr: Jsou obvinění opodstatněná, nebo ne?

Pokud je přečin prokázán – zpráva o vyšetřování

Pokud se přečin neprokáže – zpráva o uzavření případu (a vyrozumění subjektu)

3.5 Kontrolní seznam pro management případů

Řádný management případů zajišťuje integritu vyšetřování a vykazuje jasnou metodiku.

Zaznamenat: Všechny kroky celého správního disciplinárního řízení musí být dobře zaznamenány v databázi nebo důvěrném dokumentu. Patří sem například přijetí a zaevidování stížnosti, výsledek postupu vstupního posouzení a rozhodnutí o zahájení či nezahájení vyšetřování.

Uložit: Všechny důkazy musí být bezpečně uloženy a chráněny před neoprávněným přístupem až do ukončení disciplinárního řízení. To platí jak pro elektronické důkazy, tak pro fyzické důkazy nebo tištěné dokumenty.

Vysvětlit: Všechny kroky a výsledky vyšetřování je třeba v průběhu vyšetřování průběžně dokumentovat a písemně vysvětlovat, aby v případě, že vyšetřování musí v kterémkoli okamžiku převzít nový vyšetřovatel, nebylo třeba žádné kroky/výslechy opakovat a byl jasný stav vyšetřování. Jinými slovy, záznamy by měly umožnit teoretické externí osobě, která bude muset případ převzít/přezkoumat, aby případ plně pochopila i bez vaší pomoci. Za tímto účelem je užitečné do spisu zahrnout „Poznámky k záznamu“, například o rozhodnutích přijatých během vyšetřování nebo o neformálních rozhovorech s účastníky.

Modul 4:
Vedení výslechů

4.1 Přehled modulu

Po absolvování tohoto modulu budete schopni:

- popsat funkci dokumentů Oznámení svědkovi a Oznámení subjektu;
- vyjmenovat kroky formálního úvodu výslechu. aplikovat
- model PEACE;
- porozumět zvláštním potřebám zranitelných vyslýchaných osob a reagovat na ně.

4.2 Koho je vhodné vyslechnout?

Obvykle se vyšetřovací výslechy provádějí v níže uvedeném pořadí:

1. Zdroj stížnosti (stěžovatel), pokud je odlišný od oběti.
2. Oběť.
3. Relevantní svědci navrženi obětí.
4. Další relevantní svědci.
5. Subjekt.
6. Relevantní svědci navrženi subjektem.

Mohou nastat situace, kdy se budeme muset od tohoto pořadí odchýlit:

- Pokud oběť s vyšetřováním souhlasí, ale nechce se ho účastnit, vyslechněte zdroj stížnosti (stěžovatele), pokud je to jiná osoba než oběť, a poté relevantní svědky.
- V závislosti na informacích poskytnutých subjektem může být nutné znovu vyslechnout svědky.
- Není povinné vyslechnout všechny svědky navržené subjektem nebo obětí – záleží na jejich významu pro případ.
- Pokud výslechy stěžovatele/svědků neposkytnou spolehlivé důkazy o pochybení, nemusí být výslech subjektu nutný.
- Vždy zhodnoťte bezpečnost všech vyslýchaných osob. Pokud jim hrozí vážné riziko odplaty a toto riziko nelze zmírnit, může se vyšetřovatel rozhodnout, že s nimi výslech neprovede nebo že jimi poskytnuté informace nezveřejní.

4.3 Práce s tlumočníkem

Kromě určení tlumočníka s nejvhodnějšími jazykovými znalostmi je při výběru tlumočníků třeba zohlednit etická hlediska, zejména schopnost kandidáta zachovat při plnění tlumočnických úkolů neutralitu a nestrannost a vyhnout se jakémukoli střetu zájmů.

Další otázkou, kterou je třeba zvážit, je potřeba omezit bezpečnostní rizika na minimum. V této souvislosti jsou důležitými faktory, které je třeba zvážit, národnost, etnický původ, pohlaví a právní postavení kandidáta v zemi, i když váha jednotlivých faktorů bude záviset na oblastech, ve kterých bude tlumočník pracovat.

Pokud jsou v otázkách týkajících se sexuálního a genderově podmíněného násilí využíváni tlumočníci, měli by být zvoleni tlumočníci stejného pohlaví jako oběť. V zájmu zachování důvěrnosti by mělo být upřednostněno využití tlumočníka, který nepochází ze stejné uprchlické komunity.

Slib mlčenlivosti a nestrannosti

Tlumočníci se musí předem zavázat, že budou respektovat zásadu důvěrnosti, zůstanou nestranní a budou při své práci dodržovat nejvyšší standardy efektivity, kompetence a bezúhonnosti. Každá osoba najatá agenturou OSN nebo implementačním partnerem k poskytování tlumočnických služeb musí podepsat slib mlčenlivosti. Každý tlumočník, který není zaměstnancem, by měl podepsat Kodex chování vaší organizace pro pracovníky, kteří nejsou zaměstnanci.

Role a povinnosti tlumočníka:

- Buďte srozumitelní, přesní a objektivní.
- Buďte nestranní a neposkytujte rady žádné ze stran ani nevyjadřujte osobní názory.
- Zachovejte původní formu řeči – pokud dotazovaný mluví v první osobě, tlumočník by měl také mluvit v první osobě.
- V případě potíží s porozuměním požádejte o vysvětlení.
- Vyžádejte si dostatek času na tlumočení, aby nebyla ohrožena přesnost.
- Věnujte pozornost zasedacímu pořádku. Snažte se sedět v neutrální pozici, která umožňuje oční kontakt mezi mluvícími.

- Při tlumočení pro děti berte v úvahu rozdíly mezi způsobem komunikace dětí a dospělých. Všímejte si tónu hlasu, výrazu obličeje a řeči těla a vývoje dítěte.
- Buďte vázáni profesním tajemstvím. Cokoli, co zazní při tlumočení, by nemělo být nikomu sděleno. Při tlumočení na dálku musí tlumočník zajistit, aby rozhovor nemohly slyšet jiné osoby.

4.4 Kontrolní seznam formálních náležitostí výslechu

Formální oznámení

Před výslechem by svědci a subjekt měli obdržet formální oznámení o výslechu (viz vzory v přílohách).

Oznámení svědkům: Oběť, stěžovatel a další svědci spadají do kategorie „svědek". Vezměte prosím na vědomí, že pouze vyšetřovatelé budou vědět, kdo stížnost podal.

Před výslechem svědka mohou svědci obdržet Oznámení o výslechu svědka (pokud je to možné, např. v případě zaměstnanců).
V tomto dokumentu se uvádí:

- že svědek je vyslýchán, protože se vyšetřovatel domnívá, že má pro vyšetřování relevantní informace;
- stručné vysvětlení postupu vyšetřování a platných pravidel;
- zda má svědek povinnost spolupracovat (zaměstnanci: povinně; ostatní: dobrovolně);
- slib mlčenlivosti, který svědek podepíše; informaci o tom, že
- rozhovor bude zvukově zaznamenáván/přepisován.

Oznámení subjektu: Subjekt vždy před výslechem obdrží Oznámení subjektu o vyšetřování. V tomto dokumentu se uvádí:

- že osoba je subjektem vyšetřování;
- stručné shrnutí obvinění – bez uvedení jmen oběti (obětí), stěžovatele (stěžovatelů) nebo svědka (svědků);
- práva subjektu vyplývající ze spravedlivého procesu;
- vysvětlení postupu, důvěrnosti, povinnosti spolupracovat.

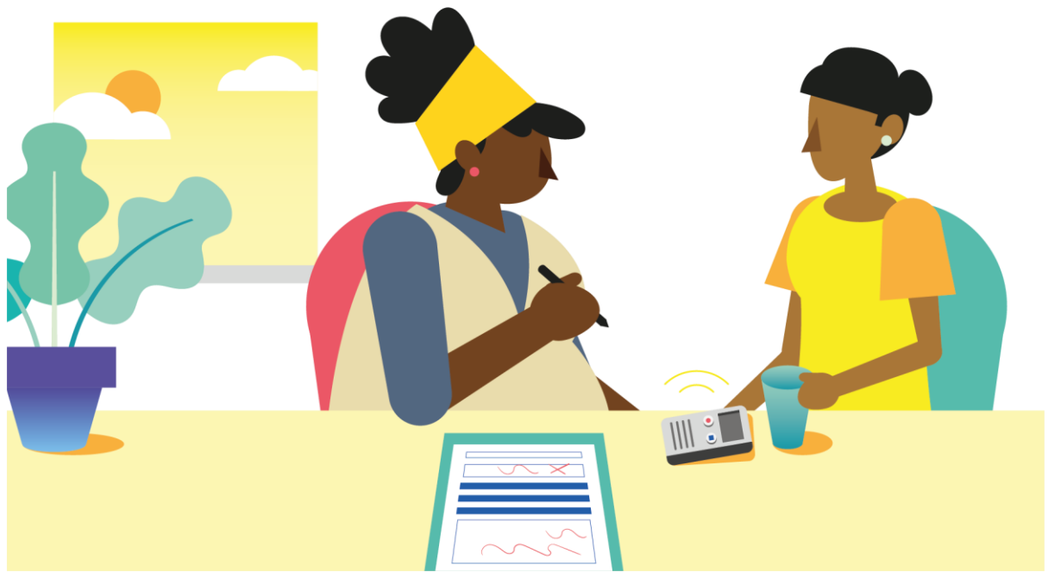

Úvod k výslechu

Krok 1 Zvukový záznam: Pořizování zvukového záznamu začíná před úvodem.

Krok 2 Souhlas s nahráváním: Vyslýchaný je informován o totožnosti všech osob přítomných výslechu a je požádán o udělení souhlasu s pořízením zvukového záznamu. Pokud vyslýchaný odmítne udělit souhlas s pořízením zvukového záznamu, vyšetřovatel zdokumentuje důvody odmítnutí a rozhovor zaznamená písemnými poznámkami.

Krok 3 Záznam o výslechu: Všechny výslechy musí být řádně zdokumentovány písemně nebo ve formě zvukového souboru. Pokud je to možné, měl by být písemný Záznam o výslechu předán vyslýchané osobě, které musí být poskytnut přiměřený čas k jeho prostudování, provedení případných oprav, potvrzení jeho správnosti a podepsání. To nemusí být praktické v případě svědků, kteří jsou příjemci nebo členy místní komunity. V takovém případě podepíše Záznam o výslechu pouze vyšetřovatel.

Krok 4 Čtení úvodu: Každý výslech začíná formálním úvodem, v němž jsou účastníkovi výslechu poskytnuty informace o procesu vyšetřování a o jeho právech a povinnostech. Vyšetřovatel přečte vyslýchanému úvodní informace a požádá ho, aby potvrdil, že jim porozuměl.

4.5 Model PEACE pro výslechy

Takzvaný model PEACE představuje pětikrokový rámec pro výslechy.

P – Plánování a příprava

Aby se vytvořilo prostředí důvěry, měl by vyšetřovatel být:

- Profesionální
- Neutrální a
- Spravedlivý
- Přátelský
- Důvěryhodný
  Upřímný
- Srozumitelný

E – Zapojit a vysvětlit

Náš první kontakt s vyslýchaným často rozhoduje o tom, jak dobře bude výslech probíhat. Je důležité vybudovat důvěru a položit základy pro úspěšnou komunikaci. Pro zajištění důvěrnosti je velmi důležitý výběr vhodného zařízení/místa pro vedení výslechu.

Modul 4: Vedení výslechů

Pozdravy

Naplánujte si, jak se představíte, a pokud je to možné, pozdravte vyslýchaného jménem.

Řekněte mu, jak byste si přáli být oslovováni, a zjistěte, jak by si přál být oslovován on/ona [paní, pane, pane doktore, pane prezidente…]. Použitím tohoto oslovení dáte najevo, že si dotyčného vážíte jako osobnosti. Kvůli vytvoření rovnocenného vztahu se možná budete muset přizpůsobit okolnostem. Pokud například vyslýchaný chce, abyste ho oslovovali křestním jménem, měli byste mu navrhnout, aby vás také oslovoval křestním jménem.

Přizpůsobení výslechu osobě

Chcete-li s vyslýchaným navázat fungující profesionální vztah, musíte k němu přistupovat jako k osobnosti s jedinečnými potřebami. Toho můžete dosáhnout tím, že rozhovor přizpůsobíte osobním potřebám a navážete vztah.

Například:

- Jakým způsobem vyslýchaného oslovíte.
- Zjištěním jeho bezprostředních potřeb/obav (např. jak dlouho bude rozhovor trvat, kdo se stará o jeho děti…).
- Uvědomováním si fyzických potřeb (např. potřeby vody, přestávky na cigaretu, toaletu).
- Vysvětlením, co se děje, a informováním, pokud se situace změní.
- Projevováním zájmu o něj a jeho individuální situaci, včetně projevování empatie, je-li to vhodné.
- Spravedlivým a uctivým přístupem.
- Uvědomováním si případných vlastních reakcí na vyslýchaného na základě vlastních předsudků nebo stereotypů (kultura, oblečení, řeč, chování atd.).
- Diskutováním o neutrálních tématech, na která lze odpovědět pozitivně, navodit pozitivní náladu.
- Používáním otevřených otázek.

Projevení zájmu

Během výslechu je na vás, abyste vyslýchanému dali najevo, že vás jeho připomínky, názory a výpovědi skutečně zajímají. Používejte aktivní naslouchání a neverbální komunikaci, abyste dali najevo, že vás zajímá, co říká.

Poskytnutí informací

Vysvětlete důvod výslechu, aniž byste uváděli podrobnosti o obvinění. Vysvětlete postup výslechu.

<u>Formální úvod</u>

Jak jsme již zmínili, každý výslech začíná formálním úvodem. Zopakujme si jednotlivé kroky:

1. Zapněte digitální zvukový záznamník.
2. Požádejte o souhlas s nahráváním výslechu.
3. Přečtěte preambuli vysvětlující práva a povinnosti vyslýchaného.
4. Vysvětlete obvinění [pouze pro subjekty].
5. Dejte prostor otázkám.
6. Řešte případné obavy vyslýchaného.

A – Výpověď („Account“)

Jak můžete získat výpověď o událostech, aniž byste kladli sugestivní nebo návodné otázky?

- Začněte otevřenou otázkou.
- Nespěchejte.
- Poslouchejte a dělejte si
- poznámky.
  Nepřerušujte.

Poslouchat, jak vám někdo vypráví příběh nebo vzpomíná na nějakou událost, není pasivní činnost. Vyšetřovatel musí aktivně zpracovávat informace, které mu vyslýchaný poskytuje.

Aktivní naslouchání umožňuje vyšetřovateli:

- Zapojit dotazovaného a navázat pracovní vztah. Identifikovat
- témata, která během rozhovoru zazní, a podle toho vést rozhovor.
- Sdělit zájem vyšetřovatele o vyslýchaného a jeho výpověď.
- Identifikovat důležité důkazní informace.
- Identifikovat nesrovnalosti a shody.

Zde je několik rad ohledně aktivního naslouchání:

1. Zůstaňte mentálně aktivní: nepřehlédněte důležité detaily!
2. Dávejte najevo, že posloucháte: přikyvování, oční kontakt, slovní náznaky.
3. Minimalizujte rozptylování.
4. Nesuďte.
5. Zapisujte si aspekty, které potřebujete blíže objasnit.
6. Všímejte si neverbální komunikace: Nemračte se a nevrhejte nesouhlasné pohledy! Neprojevujte přehnaný souhlas, není nic, co byste CHTĚLI slyšet!

Modul 4: Vedení výslechů

C – Objasnění, zpochybnění, ukončení („Clarification, Challenge, Closure“)

Objasnění

Jak jsme již viděli dříve, je důležité dělat si poznámky ke všem tématům, která potřebují objasnění nebo další vysvětlení.

1. Jakmile vyslýchaný dokončí svou volnou výpověď, požádejte ho o vysvětlení pomocí otevřených otázek: „Řekněte mi více o tom, jak…“
2. Poté použijte doplňující otázky: Kdo, co, kde, kdy, jak?

Snažte se získat podrobnosti, které mohou znát pouze osoby, které byly svědky incidentu. To zvyšuje důvěryhodnost a vyšetřovatel nemůže být obviněn z toho, že vyslýchaného navádí.

Před zpochybněním objasněte všechna témata!

Zpochybnění

Výpověď je třeba zpochybnit, pokud máte dobrý důvod se domnívat, že vyslýchaný, subjekt nebo svědek záměrně zamlčuje relevantní informace nebo úmyslně podává nepravdivou výpověď. Pokud se dotyčný plně přiznal, nemusíte nic zpochybňovat.

To, co vyslýchaný říká, může být v rozporu s existujícími důkazy z jiných zdrojů nebo s jeho vlastní výpovědí před výslechem nebo během něj. Existující důkazy mohly pocházet od jiných vyslýchaných osob nebo se skládat z fyzických či forenzních důkazů. Nesoulad s jinými důkazy nemusí nutně znamenat, že vyslýchaný lže nebo se mýlí. Takový nesoulad však bude třeba prozkoumat, a to buď okamžitě, nebo v budoucnu.

Je důležité mít na paměti, že zpochybnění znamená prozkoumat důvody jakékoliv vyhýbavosti nebo nesrovnalostí u vyslýchaného.

Před konfrontací si objasněte všechna témata.
Zpochybnění/konfrontace: Zpochybněte případné nesrovnalosti – neobviňujte, ale požádejte o vysvětlení:
„Říkal jste, že jste byl doma, ale k nám se dostala fotografie, na které jste venku. Jak to vysvětlíte?“; „Nejdříve jste řekl…, teď jste řekl… Která verze události (událostí) je pravdivá?“

V této fázi byste měli:

- uvést případné lži vyslýchaného a zeptat se na podrobnosti, abyste se ujistili, jestli se pouze nespletl, A
- pokud existují důkazy o tom, že vyslýchaný lže, předložte je pozitivním a sebevědomým způsobem.

Proces zpochybňování

Při zpochybňování dotazovaného byste měli zachovat pozitivní a profesionální přístup. Existují tři aspekty, na které se soustředit co vzít v úvahu při zpochybňování výpovědi vyšetřovaného:

- Načasujte vaše zpochybnění
- Požádejte o vysvětlení případnýchnesrovnalostí.
- Zaujměte přístup, který vyžaduje vysvětlení.

Věrohodnost

Zde je několik bodů, které je třeba vzít v úvahu při posuzování věrohodnosti svědectví:

Uvěřitelnost

- Dává výpověď smysl?
- Jsou v příběhu nelogické nesrovnalosti? Je v
- souladu s předchozími výpověďmi?
- Dokázal vyslýchaný vyprávět svůj příběh logickým způsobem?

Motiv ke lži

- Má svědek důvod si příběh vymýšlet/přehánět?
- Jaký je vztah mezi vyslýchaným a subjektem/obětí?
- Došlo v minulosti ke konfliktu mezi jednotlivými stranami?

Potvrzení

- Vyprávěli stejný příběh i ostatní svědci?
- I když neexistují další očití svědci události, existují lidé, kteří mohli vyslýchaného vidět nebo s ním komunikovat krátce po incidentu?
- Hovořila osoba o incidentu s jinými osobami, zejména krátce po incidentu?
- Existují nějaké fyzické důkazy, například písemná dokumentace (osobní poznámky, SMS, e-maily…), které podporují výpověď osoby?

Záznamy z minulosti

Vyskytlo se u dotyčné osoby v minulosti podobné chování?

Chování

Bylo na chování osoby nebo na způsobu, jakým odpovídala na otázky, něco, co ve vás vzbudilo podezření, že lže? Navíc to mohou naznačovat i další signály: extrémní nervozita, rozrušené chování.

Modul 4: Vedení výslechů

Vezměte prosím na vědomí, že směrnice pro mezi-institucionální (Interagency) řešení případů GPN zdůrazňují, že „každá oběť je jiná a jedinečná a na svou zkušenost s GPN bude reagovat jinak" a může se projevovat různými způsoby. Proto by chování obětí SVZ nemělo být používáno k vyvozování závěrů o jejich důvěryhodnosti.

Ukončení

Jak by měl být výslech ukončen?
Po získání všech potřebných informací od vyslýchaného by vyšetřovatelé měli:

- řešit případné obavy;
- připravit vyslýchaného na budoucí události v souvislosti s procesem vyšetřování.

Zde jsou uvedeny některé aspekty kroku

ukončení.

Účel ukončení

Výslech by měl být ukončen, když jste dospěli k závěru, že jeho pokračování nemá smysl. Ukončení by mělo být provedeno zdvořilým a profesionálním způsobem.

Když se výslech zjevně chýlí ke konci, měli byste se zaměřit na:

- ověření, zda byly informace dostatečně probrány;
- zajištění vzájemného porozumění tomu, co se odehrálo;
- přípravu na další kroky.

Vypořádání se s novými informacemi

Neváhejte vznést další otázky, které vás napadnou, a dávejte pozor na náznaky, že by vám vyslýchaný mohl říci více. Vyslýchaný může verbálně nebo neverbálně projevit ochotu odpovídat na otázky týkající se témat, o kterých předtím mlčel. Svědek může naznačit, že má relevantní informace, o kterých se dosud nehovořilo.

Buďte na tyto případy připraveni. Pomoci může otevřená otázka typu „Chcete ještě něco dodat?".

Otázky vyslýchaného

Měli byste se vyslýchaného zeptat, zda má nějaké otázky. Může mít obavy o svou osobní bezpečnost či nějaký jiný dotaz. Ochota naslouchat se v tomto okamžiku může ukázat jako přínosná.

Pokud vám položí otázky, upřímně na ně odpovězte. Neprozrazujte důvěrné informace, například kdo další byl dotazován a co uvedl. Pokud neznáte odpověď na otázku, dejte vyslýchanému najevo, že se mu ozvete, pokud to bude možné.

Důvěrnost

Je důležité vyslýchanému sdělit, že by o případu neměl hovořit s ostatními, a zejména ne s dalšími svědky, kteří mohou mít odlišné vnímání téhož incidentu. Mohlo by je to zmást nebo znehodnotit jejich paměť.

Záznam o výslechu a další informace

Informujte vyslýchaného předem, zda bude muset později podepsat písemný záznam o výslechu. Vysvětlete svědkům, že pokud si v budoucnu vzpomenou na další informace, mohou se na vás obrátit. Je důležité ponechat vyslýchaným spolehlivý způsob kontaktu. Ve vhodných případech jim také můžete navrhnout, že je budete kontaktovat za několik dní, abyste zjistili, zda si ještě na něco nevzpomněli.

Finální ukončení

Výslech vždy ukončete s ohledem na tři aspekty:

- Zdvořilost: výslech uzavřete zdvořile a poděkujte vyslýchanému za jeho čas a úsilí, které vynaložil při pomoci s vyšetřováním.
- Pozitivita: výslech ukončete pozitivně, například: „Informace, které jste poskytl, jsou tak podrobné, že nám určitě pomohou při vyšetřování, děkuji."
- Výhled do budoucnosti: zdvořilé a pozitivní ukončení výslechu pomůže připravit se na budoucí kontakt. Chcete totiž, aby vás svědek nebo subjekt kontaktoval, pokud si vzpomene na podrobnosti, které by doplnily poskytnuté informace.

E – Hodnocení („Evaluation")

Je třeba vyhodnotit tři faktory:

- Obdržené informace.
- Vyšetřování na základě obdržených informací. Váš
- vlastní výkon.

Položte si tyto otázky:

- Jaké informace jsou ještě potřebné? Jak je mohu
- získat? Byly mé cíle splněny?
- Jak dobře jsem si vedl/a při výslechu? Jak jasné byly mé otázky?

4.6 Zranitelní vyslýchaní

Někteří vyslýchaní mohou mít zvláštní okolnosti a potřeby, které byste měli vzít v úvahu před výslechem i během něj. To se může týkat například oběti SVZ, dalších svědků, kteří jsou traumatizovaní, vystrašení nebo velmi vystresovaní, dětských svědků nebo svědků, kterým hrozí odplata.

Oběti SVZ

Respekt: Vyšetřovatel by neměl odsuzovat, aby pomohl zúčastněným osobám vyhnout se stigmatizaci a opětovnému traumatizování. Například vyslechněte oběť tam, kde ji její okolí nevidí – jinak by mohlo vědět, že se „něco stalo". Vyhněte se tomu, abyste oběť vyslýchali několikrát.

V kontextu sexuálního vykořisťování a zneužívání a sexuálního obtěžování je přístup zaměřený na oběť takový způsob práce s obětí (oběťmi), který upřednostňuje naslouchání oběti (obětem), zabraňuje opětovné traumatizaci a systematicky se zaměřuje na její (jejich) bezpečí, práva, duševní a fyzickou pohodu, vyjádřené potřeby a volby, čímž vrací oběti (obětem) co největší kontrolu a zajišťuje empatické a citlivé poskytování služeb a doprovodu způsobem, který nesoudí.

Informovaný souhlas: Požádejte oběť o souhlas s výslechem.

Vysvětlení: Vysvětlete proces výslechu, včetně (omezení) důvěrnosti, aby se oběť mohla informovaně rozhodnout, zda bude s výslechem souhlasit. Pokud jste ještě nezískali informovaný souhlas s vyšetřováním od oběti, vysvětlete jí celý postup vyšetřování a požádejte ji o písemný souhlas s vyšetřováním. Viz modul 2 o informovaném souhlasu.

Obavy: Zeptejte se na obavy oběti týkající se ochrany, bezpečnosti a pomoci nebo na jakékoli jiné obavy, které mohou během výslechu vyvstat. V případě potřeby odkažte oběť na příslušné oddělení vaší organizace nebo externí službu (např. lékařskou, psychosociální, ochrannou).

Podpora: Nabídněte oběti kontakty pro ochranu/pomoc/psychosociální podporu. Vyšetřovatelé nesmí přímo poskytovat podporu/pomoc/ochranu oběti/svědkovi, protože by to mohlo ohrozit jejich nestrannost.

Ochrana obětí/svědků: Ochrana a bezpečnost oběti/svědka má přednost před výsledky vyšetřování. Opět platí, že vyšetřovatelé nesmí přímo poskytovat podporu/pomoc/ochranu oběti/svědkovi, protože by to mohlo ohrozit jejich nestrannost.

Děti

Před výslechem dítěte je třeba získat písemný souhlas rodiče nebo zákonného zástupce. Během výslechu, a pokud je to možné, by měla být přítomna doprovázející osoba dítěte pro jeho podporu. Podporující osobou v ideálním případě NENÍ rodič nebo opatrovník, ale někdo neutrální, kdo zajistí, aby bylo během výslechu chráněno blaho dítěte, např. pracovník ochrany dětí. Pokud však rodič/opatrovník trvá na tom, aby byl výslechu přítomen, nemůže jej vyšetřovatel vyloučit.

Vyšetřovatel rozhodne, kdo je osobou, která by měla působit jako podporující osoba pro dítě. Vyšetřovatel by měl zajistit, aby tato osoba nebyla spojena s vyšetřováním, aby nedošlo ke střetu zájmů. Přítomnost této osoby by měla být konzultována také s dítětem.

POZNÁMKA: Při všech úkonech a postupech týkajících se dětí je prvořadým hlediskem nejlepší zájem dítěte.

Viz Úmluva oprávech dítěte, článek 3. Kromě toho „dětem musí být zajištěno právo svobodně vyjadřovat své názory ve všech záležitostech, které se jich týkají, přičemž jejich názorům musí být věnována náležitá pozornost odpovídající věku a úrovni vyspělosti dítěte" (článek 12). Podrobné a autoritativní pokyny k tomu, jak přikládat názorům dítěte náležitou váhu, vydal Výbor pro Úmluvu o právech dítěte, na který je třeba se odvolávat při zvažování, jak posuzovat názory, volby a preference vyjádřené dětmi. Viz Výbor OSN pro práva dítěte (CRC), Obecný komentář č. 12 (2009): Právo dítěte být vyslechnuto,
20. července 2009, CRC/C/GC/12.

Praxe při vyprávění: Děti nejsou zvyklé vyprávět příběhy chronologicky. Zkuste si vyprávění nejprve procvičit! Vyberte příjemné téma a požádejte dítě, aby vám vyprávělo vzpomínku od začátku do konce. „Můžeš mi říct, co všechno jsi včera dělal s babičkou?"

Začněte u prvního bodu odhalení: „Slyšel jsem, že jsi včera řekl mamince o něčem důležitém."

Používejte otevřené otázky: Děti jsou snadno ovlivnitelné a mohou vám říkat to, co si myslí, že chcete slyšet.

Hračky: Zvažte možnost dát dítěti něco, s čím si může během rozhovoru hrát, nebo ho požádat, aby nakreslilo nějakou scénu nebo napsalo něco, o čem se mu špatně mluví. Vyšetřovatel může využít ukazování na části svého těla, aby si situaci ujasnil, a dítě může rovněž ukázat na své tělo, aby situaci vysvětlilo.

Použijte slova dítěte: Při kladení doplňujících otázek používejte pokud možno přímo slova dítěte.

Možné hrozby: Pokud se dítě zdráhá, zjistěte, zda je důvodem skutečná, nebo domnělá hrozba.

Osoby trpící traumatem

Zde jsou věci, které je třeba vzít v úvahu při rozhovoru s osobou, která je traumatizovaná, bojí se nebo zažívá vysokou míru stresu:

Budování vztahu: Vytvoření základů důvěry a pohody mezi vyšetřovatelem a vyslýchaným před zahájením výslechu je ještě důležitější než obvykle.

Upřímnost: Buďte od začátku upřímní a důvěryhodní: žádné sliby, žádné falešné ujišťování, přiznejte, co nevíte.

Předvídatelnost: Buďte předvídatelní. Vysvětlete, co budete dělat a co se stane.

Empatie: Projevte empatii a pochopení, ale zůstaňte nestranní. Udržujte oční kontakt, minimalizujte psaní poznámek (používejte digitální zvukový záznamník a záložní diktafon).

Kontrola: Dejte vyslýchanému možnost kontroly. Nechte ho rozhodnout o čase, místě, zasedacím pořádku, pohlaví tazatele a tlumočníka, doprovázející osobě a přestávkách.

Ticho: Dejte prostor tichu. Dejte najevo, že počkáte, až bude připraven.

Žádné vměšování/nátlak: Ptejte se, ale nenaléhejte!

Trauma a stres mohou ovlivnit paměť: Útržky, mezery nebo nesrovnalosti nemusí nutně znamenat, že vyslýchaný lže. Může se vyhýbat znovuprožití situace. Může působit odtažitě nebo cynicky, aby se vyhnul emocím. Vyvažujte potřebu důkladnosti s potřebou řešit případné nesrovnalosti, které údajná oběť uvedla.

Když se objeví emoce: Dejte při výslechu prostor emocím i pláči. Dejte vyslýchanému najevo, že je v pořádku plakat a že rozhovor může pokračovat, nechce-li si udělat přestávku. Pokud je to vhodné, ujistěte je, že to, co se stalo, nebyla jeho vina.

Žádné přímé napadání/zpochybňování: Nikdy neříkejte oběti, že jí nevěříte. Vysvětlete, že se musíte zeptat na další podrobnosti k některým bodům pro objasnění. Uvědomte si, že otázky mohou posilovat pocit viny.

Ukončení: Vysvětlete další kroky a realisticky zhodnoťte očekávání.

Svědci ohrožení odplatou

Zde jsou uvedeny věci, které je třeba zvážit, pokud vyslýchanému hrozí odplata.

Obavy: Ptejte se na jeho obavy a berte je vážně.

Riziko: Posuďte, zda jsou jeho obavy založeny na skutečných rizicích. Posouzení rizik by mělo být provedeno po konzultaci s odborníky na ochranu.

Upřímnost: Buďte upřímní v tom, co můžete a nemůžete udělat pro jeho ochranu.

Důvěrnost: Vysvětlete hranice důvěrnosti.

Anonymita: Vysvětlete možnosti a omezení anonymizace jeho výpovědí.

Modul 5:
Důkazní břemeno a podávání zpráv

5.1 Přehled modulu

Po absolvování tohoto modulu budete schopni:

- analyzovat informace, které byly shromážděny během vyšetřování, a určit, zda jsou původní tvrzení a případná další obvinění zjištěná během vyšetřování podložena důkazy;
- porozumět různým důkazním standardům a tomu, co je nutné pro vyšetřování SVZ;
- vyjmenovat hlavní části zprávy o vyšetřování;
- popsat funkci a obsah oddílů o výsledcích vyšetřování a závěrech vyšetřování;
- používat vhodné formáty odkazů/citací pro vypracování zprávy.

Následující pokyny vycházejí z postupů OSN a je třeba je upravit tak, aby odrážely vnitřní zásady a postupy vaší organizace a místní zákony a předpisy.

5.2 Posuzování důkazů

Jaké jsou jednotlivé prvky definice sexuálního vykořisťování nebo sexuálního zneužívání? To vám pomůže při vedení vyšetřování a také při prezentaci vašich zjištění ve zprávě.

Sexuální vykořisťování

Sexuální vykořisťování je zneužívání moci, důvěry nebo zranitelnosti k sexuálním účelům, včetně skutečného vykořisťování i pokusů o něj. Skládá se ze tří prvků:

1. Skutečné vykořisťování nebo pokus o něj

- osoby ve zranitelném postavení (například svobodná matka závislá na humanitární pomoci může být obzvláště zranitelná; tuto zranitelnost může zneužít humanitární pracovník, který výměnou za přístup k pomoci požaduje sex);
- na základě rozdílné moci (například zneužití moci humanitárního pracovníka poskytnutím dodatečné humanitární pomoci příjemci výměnou za sex);
- nebo na základě důvěry (například tím, že humanitární pracovník naznačuje, že sdílení nahých fotografií výměnou za přístup k humanitární pomoci je normální, zneužívá důvěru příjemce).

2. Sexuální motiv

Vyšetřování musí prokázat i sexuální motiv. Sexuální motiv by představovala sexuální aktivita (např. penetrace nebo líbání) nebo žádost o sexuální služby.

3. Identifikace stran

V průběhu vyšetřování musí být subjekt jasně identifikován. Oběť však nemusí mít úplné informace. Proto může být nezbytné provést identifikaci subjektu. Identifikaci lze provést pomocí fotografií: před očitým svědkem je vystavena řada fotografií, včetně fotografie subjektu, která slouží k identifikaci.

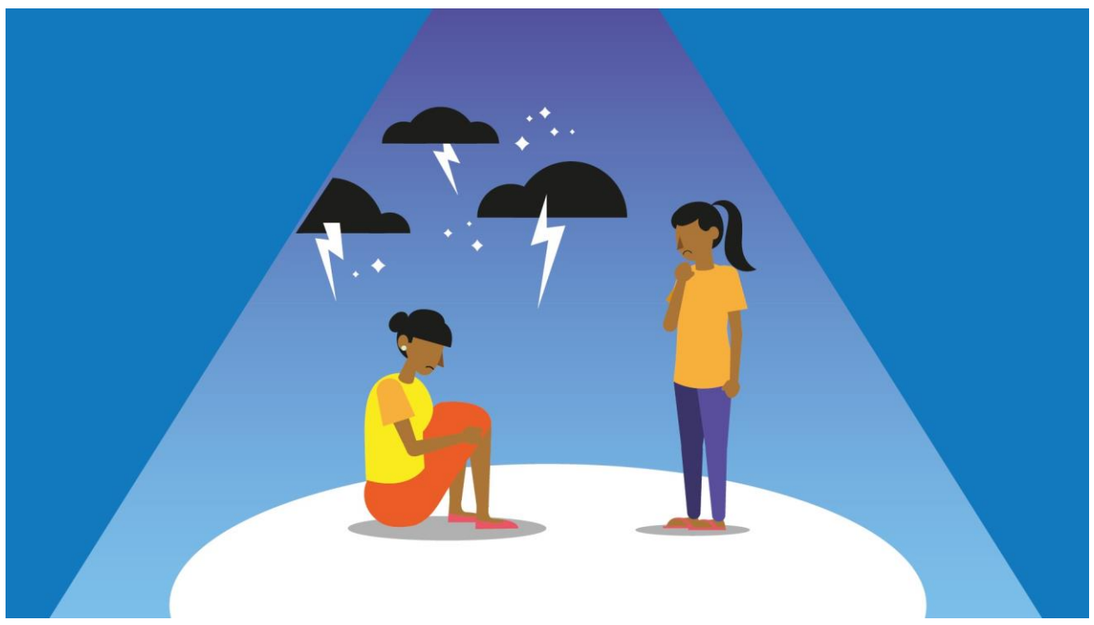

Sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání je skutečný nebo hrozící fyzický zásah sexuální povahy, ať už násilím, nebo za nerovných či donucovacích podmínek. Zahrnuje sexuální otroctví, zneužívání dětí a sexuální útoky. Co by mělo být zjištěno při vyšetřování případů sexuálního zneužívání?

1. Sexuální motiv

Všechny skutečné fyzické útoky sexuální povahy, pokusy o ně nebo hrozby takovými útoky.

2. Bez souhlasu

Neomezuje se na násilí, také na donucovací podmínky. Zvláštní pozornost je třeba věnovat věku oběti. Bez ohledu na místní zákony jsou všechny sexuální aktivity s osobami mladšími 18 let zakázány OSN a považovány za sexuální zneužívání.

Odstavec 4.4 ST/SGB/2003/13 – Výjimka platí v případě, že je zaměstnanec legálně sezdán s osobou mladší 18 let, ale starší zletilosti nebo věku umožňujícího souhlas v zemi, jejíž je občanem.

5.3 Právní aspekty

Závěry vyšetřovací zprávy musí být podloženy důkazy. Zpráva o vyšetřování jako konečný produkt vyšetřování bude předložena kontrolnímu úředníkovi. Kontrolní úředník (kterému také říkáme „úředník pro přijímání opatření") na základě zprávy zváží přijetí opatření (sankcí). O sankcích nerozhoduje vyšetřovatel.

V modulu 3 jsme prošli různé typy důkazů, které lze během vyšetřování shromáždit. Nyní se podíváme na váhu shromážděných důkazů pro určení výsledku případu. V závislosti na typu vyšetřování (správní, nebo trestní) se může lišit množství důkazů (nazývaných také důkazní standard), které je nutné k podpoře obvinění.

Důkazní standard popisuje množství a/nebo kvalitu důkazů potřebných k prokázání tvrzení.

Důkazní standard

Rovnováha pravděpodobnosti / větší pravděpodobnost než nepravděpodobnost: Jedná se o právní důkazní standard, který se běžně používá v občanskoprávních věcech. Aby bylo tvrzení prokázáno, musí být jeho pravdivost pravděpodobnější než nepravdivost.

Jasné a přesvědčivé / vysoce pravděpodobné: Právní důkazní standard, který vyžaduje, aby skutečnost byla s vysokou pravděpodobností pravdivá a aby rozumná osoba nabyla pevného přesvědčení, že skutečnost je pravdivá, i když mohou přetrvávat určité pochybnosti. Tento důkazní standard je střední úrovní mezi nižším standardem „rovnováha pravděpodobnosti" a vyšším standardem „mimo rozumnou pochybnost". To je důkazní standard, který se v systému OSN běžně vyžaduje v případě obvinění ze SVZ.

Bez důvodných pochybností: Právní důkazní standard běžně používaný v trestněprávních případech k potvrzení trestního rozsudku. Aby byla skutečnost považována za prokázanou, vyžaduje, aby neexistovaly žádné důvodné pochybnosti o tom, že je pravdivá. Jedná se o vyšší důkazní standard než rovnováha pravděpodobnosti a „jasný a přesvědčivý".

Jak je to s důkazním standardem požadovaným ve vaší organizaci?

Pro případy SVZ je ve většině agentur OSN požadován důkazní standard „jasný a přesvědčivý". Každá organizace by měla používat důkazní standard, který je v souladu s místním pracovním/občanským právem. Tento standard je obecně nižší než důkazní standard vyžadovaný podle trestního práva.

Důkazní standard: Na konci procesu úředník zkontroluje, zda jsou shromážděné důkazy dostatečně silné, aby bylo dosaženo požadovaného důkazního standardu pro udělení sankce. V ideálním případě jsou nyní důkazy pro posouzení SVZ „jasné a přesvědčivé". To znamená, že na základě důkazů úředník považuje za „vysoce pravděpodobné", že k SVZ skutečně došlo. Nezapomeňte si ověřit, jaký důkazní standard se uplatňuje ve vaší organizaci! V některých právních řádech již postačuje, pokud dostupné důkazy činí „pravděpodobnějším než ne", že SVZ skutečně proběhlo.

Nulová tolerance SVZ: V OSN a u nevládních organizací, které spolupracují se subjekty OSN, znamená nulová tolerance to, že pokud se zjistí jeden nebo více případů SVZ, bude subjekt vyšetřování propuštěn. Pokud vaše organizace není partnerem OSN, ověřte si, zda se ve vaší organizaci uplatňuje přístup „nulové tolerance" a co to v praxi znamená. OSN očekává, že přístup nulové tolerance bude uplatňován napříč humanitárním a rozvojovým sektorem.

Co když existuje pouze výpověď oběti a výpověď subjektu?

K prokázání skutkové podstaty obvinění může stačit jediný věrohodný svědek, pokud:

- je svědecká výpověď jasná a vnitřně konzistentní;
- je svědecká výpověď externě v souladu s důkazy z doslechu (např. s někým, s kým oběť mluvila po incidentu);
- nebyla zjištěna žádná motivace oběti k vymýšlení informací nebo ke spiknutí proti subjektu: Pokud jsou důkazy, které máte k dispozici, jasné a přesvědčivé, na motivaci oběti nezáleží. Motivace je však důležitější, pokud vaše důkazy nejsou tak silné.
- V případech, které se opírají pouze o jednoho věrohodného svědka, je důležité zdokumentovat každý ústní nebo písemný rozhovor s tímto svědkem.

Některé další aspekty, které je třeba zvážit:

1. Opoždění při ohlášení incidentu by mělo být vysvětleno

Mohou existovat oprávněné důvody, proč oběť neohlásila incident SVZ okamžitě. Nahlášení případů SVZ může být stigmatizováno, což může zahrnovat strach z odplaty ze strany pachatele a/nebo jeho rodiny, strach z ostrakizace ze strany vlastní rodiny nebo strach z toho, že bude z útoku obviněna sama oběť. Ženy obecně čelí překážkám při snaze domoci se spravedlnosti.

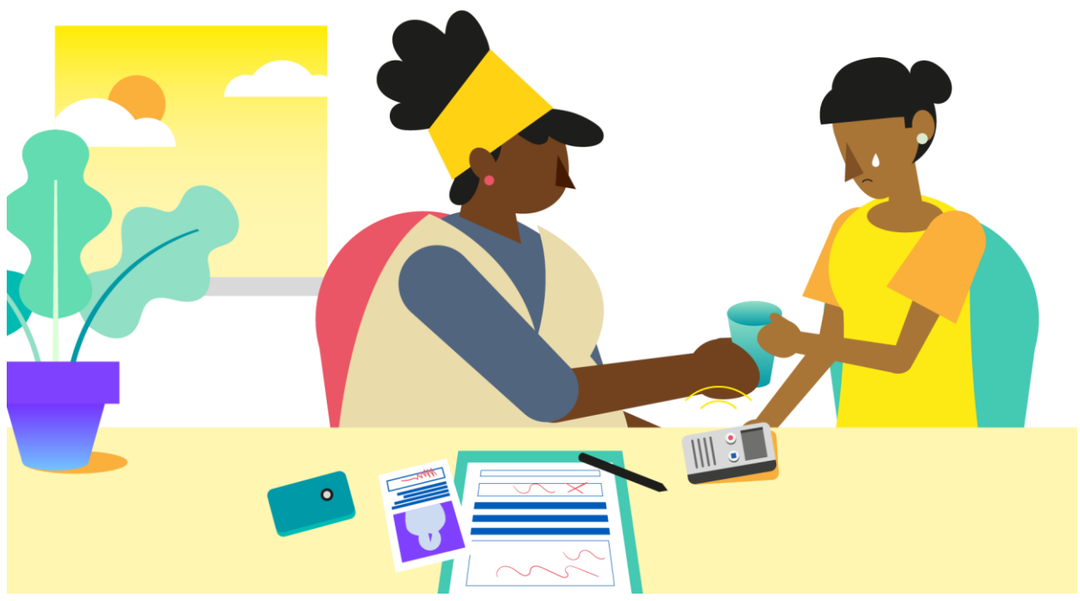

Patří k nim omezené zdroje, mobilita a rozhodovací pravomoci, jakož i strach ze stigmatizace a odplaty, kulturní vnímání mužů jako jediných nositelů práv a zákony o mužském poručnictví, podle nichž musí mít žena mužského poručníka – otce, bratra, manžela nebo dokonce syna –, který za ni činí řadu zásadních rozhodnutí.

2. Důležité jsou nepřímé důkazy

Důkazy z doslechu mají menší váhu, ale budou brány v úvahu pro potvrzení jiných důkazů.

3. Případy mohou být postaveny převážně na svědeckých výpovědích

Je třeba zvážit přijetí opatření ke zjištění a shromáždění listinných a jiných druhů důkazů. Například je třeba podniknout kroky k nalezení dokumentů potvrzujících věk a totožnost údajné oběti, jakož i kroky zahrnující digitální forenzní prohlídku mobilního telefonu (telefonů), počítače (počítačů), e-mailu (e-mailů) atd.

4. V případě, že oběti nebo svědkům hrozí nebezpečí odplaty, je možné jména svědků a údajné oběti zredigovat. Rozhodnutí o redigování jména oběti by však mělo být v rovnováze s požadavky na spravedlivý proces.

5.4 Jak vypracovat zprávu z vyšetřování?

Zpráva z vyšetřování je objektivním popisem zjištěných skutečností. Měla by být:

- věcně správná;
- nestranná a objektivní;
- stručná, jasná a úplná; logicky
- uspořádaná.

Struktura zprávy:

1. Základní informace
2. Zaměstnanci, kterých se to týká
3. Platná pravidla a předpisy
4. Metodika
5. Zjištění z vyšetřování
6. Analýza zjištění
7. Závěry vyšetřování

Oddíl „Metodika“:

- Uveďte seznam svědků a vyslechnutých subjektů.
- Zdokumentujte veškeré shromážděné.
- elektronické/digitální důkazy.
- Zaznamenejte data všech uskutečněných výjezdů do terénu, řekážky bránící vyšetřování (například bezpečnostní problémy bránící misi v terénu).
- Popište, jak byla respektována práva subjektu: Uveďte, že subjekt byl vyslechnut, měl možnost vypovědět a a předložit důkazy a před dokončením zprávy byla možnost vyjádřit se k výsledkům vyšetřování, obvinění a předložit důkazy.

Oddíl „Zjištění z vyšetřování“:

Toto je část, ve které představíte všechny shromážděné důkazy (pouze fakta).

Jak prezentujete důkazy shromážděné během vyšetřování v části zprávy „Zjištění z vyšetřování“?

V závislosti na vašem případu existují různé možnosti:

Chronologicky: Důkazy týkající se doby před, během a po incidentu předkládáte v chronologickém pořadí a podle toho seskupujete svědectví a další důkazy.

Podle položek důkazů: Každou svědeckou výpověď a další důkazy předkládáte zvlášť, jeden po druhém (vzniká tak delší, ale podrobnější zpráva).

Podle typu obvinění/přečinu: Pokud máte několik obvinění, měla by být zjištění vyšetřování rozdělena podle jednotlivých incidentů. Relevantní důkazy seskupíte v rámci jednotlivých incidentů – pokud se výpověď svědka vztahuje k několika incidentům, bude zmíněna vícekrát.

Polehčující a přitěžující okolnosti: Některé skutečnosti zjištěné během vyšetřování nemusí mít přímý vliv na závěr, ale lze je považovat za polehčující nebo přitěžující okolnosti. Vyšetřovatel neposuzuje jednání subjektu. Polehčující a přitěžující okolnosti by však měly být z důvodu spravedlnosti uvedeny ve zprávě, aby je mohl vzít v úvahu úředník rozhodující o sankci.

V případě, že je prokázáno SVZ, sankcí vůči subjektu musí být vždy ukončení jeho pracovní smlouvy. Zjištění některých polehčujících nebo přitěžujících okolností však může ovlivnit vyplacení posledního platu subjektu nebo jiných nároků při ukončení pracovního poměru.

Modul 5: Důkazní břemeno a podávání zpráv

Jaké jsou charakteristiky citací uvedených ve zprávě?

Relevantní: Citovat by se měly pouze přímo relevantní části výslechů.

Krátké: Udržujte citace co nejkratší.

Odkazy: Každá přímá citace by měla mít poznámku pod čarou, která by měla obsahovat příslušnou stránku záznamu o výslechu.

Další kroky

Nyní jste shromáždili a uspořádali všechny faktické informace a důkazy v rámci zjištění z vyšetřování. Jste téměř připraveni přejít k Analýze! Nejprve byste měli udělat dvě věci:

Sdílet výsledky vyšetřování se subjektem

Pokud zjištěné skutečnosti naznačují, že obvinění ze SVZ jsou podložena důkazy, měl by vyšetřovatel poskytnout kopii skutkových zjištění subjektu, aby se k nim mohl vyjádřit. Subjekt obdrží souhrn všech relevantních skutečností, ale žádnou analýzu, hodnocení důvěryhodnosti nebo závěr. To je další příležitost pro subjekt, aby objasnil skutečnosti, poukázal na chyby nebo poskytl další důkazy týkající se předložených skutečností.

Pozor! V tomto okamžiku se subjekt seznámí s některými výpověďmi svědků. Zjištění z vyšetřování obsahují příslušné citace z výslechů. Pokud u svědka existuje vážné bezpečnostní riziko/riziko odplaty, měl by vyšetřovatel výpovědi anonymizovat. Mějte na paměti, že svědka lze z kontextu identifikovat, i když je jeho jméno redigováno.

Zvažte připomínky subjektu

Subjekt by měl dostat několik dní na to, aby si přečetl závěry vyšetřování a vznesl připomínky. Připomínky subjektu by měly být zahrnuty do zprávy o vyšetřování, pokud jsou relevantní, věcné a doplňují nebo vylučují dosud předložené skutečnosti. Úplná odpověď subjektu na zjištění z vyšetřování by měla být připojena jako příloha ke zprávě.

Oddíl „Analýza zjištění“

V části Analýza zhodnotíte všechny shromážděné důkazy. V této části se věnujete následujícímu:

- Představte posouzení věrohodnosti výslechu oběti, svědka a subjektu (Modul 4 – Posouzení věrohodnosti).
- Vysvětlete, které důkazy se vzájemně potvrzují a které si naopak odporují.
- Vyvoďte přiměřené závěry z nepřímých důkazů.
- Vyhodnoťte, které důkazy (usvědčující, nebo zprošťující) jsou nejpřesvědčivější a proč;
- s konečnou platností rozhodněte, zda dostupné důkazy toto obvinění potvrzují, či nikoli.

Nezapomeňte se vyhýbat svým osobním názorům: vaše analýza faktů by měla zůstat objektivní.

V závislosti na složitosti vašeho případu může být část Analýza rozdělena také podle incidentů.

Oddíl „Závěry vyšetřování“

V této části na základě zjištěných skutečností a přiměřených závěrů uvedete obvinění do souvislosti s platnými pravidly a předpisy.

Prokázaná: Obvinění jsou potvrzena.

Neprokázaná: Dostupné důkazy byly nedostatečné pro dokončení vyšetřování nebo vyšetřování dospělo k závěru, že neexistují dostatečné důkazy, které by prokázaly spáchání SVZ podle požadovaného důkazního standardu. To nutně neznamená, že obvinění bylo nepravdivé.

Nepodložená: Ukázalo se, že obvinění není/nejsou pravdivé/á.

Kontrolní seznam pro zprávu o vyšetřování:

- Je uspořádána přehledně a logicky.
- Skládá se ze stručných vět uvádějících fakta.
- Má přehlednou strukturu se strukturovanými odstavci, pododstavci a poznámkami pod čarou.
- K vysvětlení dat se používají grafy nebo
- tabulky.
- Součástí mohou být fotografie.
- Pro zvýraznění a přehlednost lze připojit snímky obrazovky (nástroj pro výstřižky).
- Používáte a vysvětlujete veškeré usvědčující a zprošťující důkazy.
- Držte se faktů – žádné spekulace nebo názory.
- Jsou zahrnuty všechny dostupné přitěžující a polehčující okolnosti.
- Všechny uvedené skutečnosti jsou podloženy důkazy.

Dobrá

Nyní jste dokončili vyšetřování SVZ a můžete zaslat zprávu o vyšetřování úředníkovi pověřenému opatřením, který přijme sankce vůči pachateli.